

_____ hokimligi
*maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi*

_____ maktabgacha va
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
____-umumiy o'rta ta'lim maktabi
tarix fani o'qituvchisi

_____ning
20__-20__-o'quv yili 9-sinflar bo'sh
o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun
“YOSH TARIXCHI” NOMLI

TO'GARAK
HUJJATLARI

To'garak a'zolari haqida ma'lumot

№	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
<i>1.</i>							
<i>2.</i>							
<i>3.</i>							
<i>4.</i>							
<i>5.</i>							
<i>6.</i>							
<i>7.</i>							
<i>8.</i>							
<i>9.</i>							
<i>10.</i>							
<i>11.</i>							
<i>12.</i>							
<i>13.</i>							
<i>14.</i>							
<i>15.</i>							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

**20__-20__-o'quv yilida bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun tuzilgan "Yosh tarixshi" to'garagining
ISH REJASI**

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	XIX asr o'rtalarida O'rta Osiyo davlatlarining hududi va aholisi.			
2.	XIX asr o'rtalarida o'zbek xonliklarining ma'muriy boshqaruv tizimi.			
3.	XIX asr o'rtalarida o'zbek xonliklarining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti			
4.	XIX asr o'rtalarida O'rta Osiyo xalqlarimadaniy hayoti.			
5.	Rossiya imperiyasining O'rta Osiyoni bosib olish uchun istilochilik harakatlarining boshlanishi.			
6.	Toshkentning bosib olinishi.			
7.	Turkiston General-gubernatorligining tashkil etilishi.			
8.	Buxoro amirligiga qarshi harbiy harakatlarning boshlanishi			
9.	Buxoro amirligi ustidan Rossiya imperiyasi protektoratining o'rnatilishi			
10.	Xiva xonligi ustidan rossiya imperiyasi protektoratining o'rnatilishi			
11.	Qo'qon xonligini bosib olinishi			
12.	Turkiston general-gubernatorligining siyosiy-ma'muriy boshqaruv tizimi			
13.	Turkiston o'lkasida Rossiya imperiyasining yer-suv siyosati			
14.	Turkistonda sud tizimining tashkil etilishi			
15.	Turkistonda harbiy politsiya tartibotining o'rnatilishi			
16.	XIX Asrning ikkinchi yarmi - XX asrning boshlarida turkistonda ijtimoiy iqtisodiy ahvol			
17.	Turkistonda milliy-ozodlik harakatlarini boshlanishi va uning sabablari			
18.	Toshkentda "vabo" isyoni			
19.	Andijon qo'zg'oloni			
20.	Milliy-ozodlik harakatlarining ahamiyati			
21.	Soliq va majburiyatlar. xalq qo'zg'olonlari			
22.	Qoraqalpoqlar turkiston general-gubernatorligi			
23.	XIX Asrning ikkinchi yarmi - XX asrning boshlarida Qoraqalpoq madaniyati			
24.	Jadidchilik harakatining vujudga kelishi			
25.	Jadidchilik harakati namoyondalari va ularning faoliyati			
26.	Jadidchilik harakatining turkiston ijtimoiy -siyosiy va madaniy hayotiga ta'siri.			
27.	Birinchi jahon urushining boshlanishi va uning turkistonga ta'siri.			
28.	Turkistonda 1916 –yilgi qo'zg'olonlarning boshlanishi			

29.	Jizzax qo'zg'oloni			
30.	Turkistonda 1916 yilgi voqealarning ahamiyati va oqibatlari			
31.	Buxoro amirligining davlat tuzumi va ijtimoiy-iqtisodiy hayoti			
32.	Yosh buxoroliklar faoliyati va buxoro amirligining tugatilishi			
33.	XIX Asr oxiri—XX asr boshlarida Xiva xonligining davlat tuzumi va ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli			
34.	Tovar-pul munosabatlarining rivojlanishi.			

Mavzu: XIX asr o‘rtalarida O‘rta Osiyo davlatlarining hududi va aholisi.

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy; O‘quvchilarga XIX asrda O‘rta Osiyo davlatlarining hududi va aholisi haqida bilim berish.

Tarbiyaviy; o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: Mustaqil siyosiy fikrlashga o‘rgatish.

Mashg‘ulot turi: yangi tushuncha, bilimlarni shakllantiruvchi.

Mashg‘ulot metodi: savol-javob, “Bingo”, guruhlarda ishlash.

Mashg‘ulot jihozlari: “O‘zbekiston tarixi” Mashg‘ulotligi,mavzuga oid xarita,Prezident I.

Karimovning “Yuksak ma’naviyat—yengilmas kuch” asari, kartochkalar.

I-Tashkiliy qism:

Salomlashish. Davomat. Dunyo yangiliklari.

II-O‘tilganni so‘rash: savol-javob.

1. Vatan tushunchasiga ta’rif bering?
2. 9-sinf “O‘zbekiston tarixi” Mashg‘ulotligi qaysi davrlarni o‘z ichiga oladi?
3. 8-sinfda nimalarni o‘rgangan edingiz?
4. “Yuksak ma’naviyat-yengilmas kuch” asarida “tarixiy xotira xususida nima deya olasiz?

III-Yangi mavzu:

XIX asrda O‘rta Osiyoda uchta mustaqil davlat mavjud bo‘lib, ular Buxoro amirligi, Qo‘qon va Xiva xonliklari bo‘lgan.

Buxoro amirligi hududi 200 ming kv.km, Xiva 130 ming. Kv.km bo‘lgan.

XIX ars o‘rtalariga kelib bu xonliklarda asosan o‘zbeklar yashagan, shu bilan birga tojiklar, qozoqlar, qopaqalpoqlar, turkmanlar istiqomat qilgan. Jumladan Buxoroda aholi 2 million bo‘lgan. Xiva xonligida 800 ming kishi, Qo‘qonda 3 million aholi yashagan.

Bu uch davlatda ham aholi dexqonchilik, hunarmandchilik va savdo-sotiq bilan shug‘ullangan. Qozoq, qoraqalpoq va turkmanlar ko‘chmanchi bo‘lib chorvachilik bilan shug‘ullanga.

Buxoroda 27 ta beklik va Xivada 40 ta beklik bo‘lgan.

Guruhlardaishlash.

1-guruh.Buxoro amirligi hududi va aholisi.

2-guruh.Xiva xonligi hududi va aholisi.

3-guruh.Qo‘qon xonligi hududi va aholisi.

VI-Mustahkamlash. “Bingo”

1710	1756
O‘zbeklar	Buxoro amirligi
800	2 mln

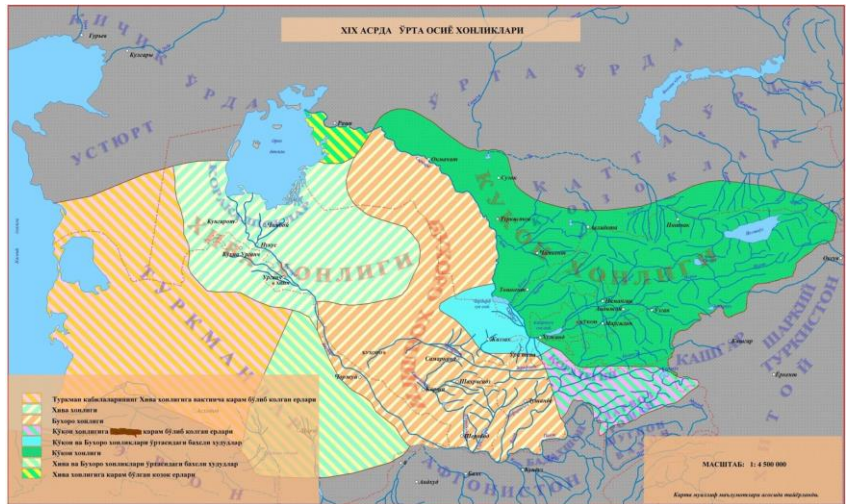
1. Qo‘qon xonligi qachon tashkil topgan?
2. Buxoro amirligi qachon tashkil topgan?
3. Xonlikdagi aholining katta qismini kimlar tashkil qilgan?
4. Hududi jihatidan eng katta davlat?
5. Xiva xonligi aholisi qancha bo‘lgan.
6. Buxoro amirligi aholisi qancha?

V-Baholash.

Faol o‘quvchilar baholanadi.

VI-Uyga vazifa:

Mavzuni o‘qish, atamalarni o‘rganish, savollarga javob yozish, tezislar tuzish.

Mavzu: XIX asr o‘rtalarida o‘zbek xonliklarining ma‘muriy boshqaruv tizimi.

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy; O‘quvchilarga XIX asrda o‘zbek xonliklarining ma‘muriy boshqaruv tizimi haqida bilim berish.

Tarbiyaviy; o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi; Mustaqil siyosiy fikrlashga o‘rgatish.

Mashg‘ulot turi: yangi tushuncha, bilimlarni shakllantiruvchi.

Mashg‘ulot metodi: savol-javob, “Matn ustida ishlash”, guruhlarda ishlash.

Mashg‘ulot jihozlari: “O‘zbekiston tarixi” Mashg‘ulotligi,mavzuga oid xarita, vatman qog‘oz, marker, tarqatma materiallar.

I-Tashkiliy qism:

Salomlashish. Davomat. Dunyo yangiliklari.

II-O‘tilganni so‘rash: savol-javob.

1. Qo‘qon xonligi qachon tashkil topgan?
2. Buxoro amirligi qachon tashkil topgan?
3. Xonlikdagi aholining katta qismini kimlar tashkil qilgan?
4. Hududi jihatidan eng katta davlat?
5. Xiva xonligi aholisi qancha bo‘lgan.
6. Buxoro amirligi aholisi qancha?

III-Yangi mavzu: “Matn ustida ishlash usuli”.

Buxoro xonligi 1756-yildan boshlab *amirlik* deb atala boshlandi. XIX asrning o‘rtalarida Buxoro amirligining chegarasi Eron, Xiva xonligi va qozoq juzlari hududi bo‘ylab o‘tardi. Buxoro amirligining umumiy maydoni 200 ming kv. km dan ziyod edi. Amirlik markazi Samarqand, Buxoro, Panjikent, O‘ratepa, Qarshi, Turkiston o‘lkasi singari va yana boshqa yirik shaharlariga ega bo‘lgan Zarafshon vodiysi edi. 1826-yildan 1860-yilgacha Buxoro amirligini amir Nasrullo, 1860-yildan 1885-yilgacha amir Muzaffar boshqardi. Amir cheksiz hokimiyatga ega bo‘lib, uning qarorgohi Arkda joylashgan edi. Buxoro amirligi viloyat va tumanlardan tarkib topgan bo‘lib, ularga amir tomonidan tayinlanadigan *beklar* boshchilik qilardi. Poytaxt va poytaxt viloyatni *bosh qushbegi* boshqarardi. Davlatni *amir* boshqarardi, u o‘z faoliyatida ma‘muriy, moliyaviy va sud muassasalariga tayanardi. Markaziy hokimiyatni *devonbegi* boshqarardi, u davlatdagi xazina xarajatlari va soliq yig‘imi, shuningdek, moliyaviy ishlar hamda iqtisodiy rivojlanish uchun mas‘ul edi. Devonbegiga tashqi iqtisodiy aloqalar va amirlik tarixini yozish uchun mas‘ul bo‘lgan *mirzaboshi* bo‘ysunardi. *Qushbegi* oliy davlat amaldori, bosh vazir edi. Soliqni o‘z vaqtida yig‘ish va hisobga olish uchun *mushrif javobgar* bo‘lgan. Xalq arz-dod bilan *dodhoga* murojaat etgan. *Parvonachi* amirning farmonlarini e‘lon qilgan. Qonunlarga rioya etilishi hamda odil sudlov amalga oshirilishi uchun *shayxulislom* javobgar bo‘lgan. Unga *muftiy* va *muhtasiblar* bo‘ysunishgan. Muftiy *fatvo* tarzida diniy - huquqiy masalalarni izohlab bergan, muhtasiblar esa musulmonlar tomonidan shariat me‘yorlari va qonunlariga rioya etilishini kuzatishgan. Davlatda *qozikalon* bosh sudya, *raiskalon* esa shahar sudyasi bo‘lgan. Vaqf mulkini *sadr* boshqargan. Voyaga yetmagan valiahdnlarni tarbiyalash *otaliqqa* ishonib topshirilgan. *Mirshabboshi* shaharda tartib saqlash uchun mas‘ul amir soqchilari boshlig‘i hisoblangan. Uni, shuningdek, tungi soqchilar boshlig‘i deb ham atashgan. Amirning do‘stlari va dushmanlari to‘g‘risida ma‘lumot olish uchun javobgar bo‘lgan *ko‘kaldosh* davlat boshqaruvida katta mavqega ega edi. Oliy martabali ruhoniylar (ulamolar, sadrlar, sayidlar va xo‘jalar) aholi orasida yuksak obro‘ - e‘tiborga sazovor bo‘lganlar. Ayniqsa, Muhammad payg‘ambar qarindoshlarining avlodi - sayidlar, uning dastlabki to‘rt xalifasi avlodi hisoblangan xojalarning nufuzi yuqori bo‘lgan. Sadrlarning asosiy vazifasi vaqf mulkini boshqarishdan iborat bo‘lgan.

XIX asr o‘rtalarida o‘zbek xonliklarining ma‘muriy boshqaruv tizimi

1-guruh.Buxoro amirligining davlat boshqaruvi.

2-guruh.Xiva xonligini davlat boshqaruvi.

3-guruh.Qo‘qon xonligini davlat boshqaruvi.

Masalan.1-guruh. Buxoro amirligida oliy hukumdor amir sanalgan.Amirlikni mang‘itlar sulolasi boshqargan. Markazi Buxoro shahri bo‘lgan. Bosh vazir-qo‘shbegi, devonbegi–moliya va xazina bilan shug‘ullangan,Mirzaboshi–hujjatlarni yuritgan,mushrif-soliqlar bilan, dodhoh-shikoyatlarni e‘shitgan,Parvonachi-xon farmonlarini o‘qigan,shayhulislom-sud ishlari, muftiy-diniy-huquqiy masalalarni, Sud boshlig‘i-qozikalon, sadr-vaqf ishlari bilan shug‘ullangan,Ko‘kaldosh-amirning dushmanlari haqida ma‘lumotlar to‘plagan.

2-guruh. Xiva xonligida davlat tepasida xon turgan.Davlat lavozimlari: devonbegi,qo‘shbegi, mehtar, otaliq, mirzaboshi, yasovulboshi, shayhulislom, mirobboshi, lashkarboshi.

3-guruh. Qo‘qon xonligida davlat tepasida xon turgan: Amirlashkar, mingboshi, mextar, qozikalon, muhtasib rais, mirshablar.

IV-Mustahkamlash.

1. Xiva xonligining poytaxti?
2. Qoqonda bosh vazir mingboshisi?
3. Buxoro amirligining yer maydoni?
4. Xonliklarda sud ishlari kimlarning qo‘lida bo‘lgan?
5. Buxoro amirligida mansablarni ayting?
6. Xiva xonligida davlat tepasida kim turgan?

V-Baholash.

Yuzaga kelgan savollarga javob berish. Faol o‘quvchilar baholanadi.

VI-Uyga vazifa.

Savollarga javob yozish, mavzuni o‘rganish.

Maktab MMIBDO‘ _____ *Sana* _____ *20__yil*

Sana: “ ___ ” _____ 20 __ -yil.Sinflar: _____.To‘garak rahbari: _____

Mavzu: XIX asr o‘rtalarida o‘zbek xonliklarining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti.

Mashg‘ulotning maqsadi:

Ta‘limiy; O‘quvchilarga XIX asrda o‘zbek xonliklarining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti haqida bilim berish.

Tarbiyaviy: o‘quvchilarni fidoiy farzandlar qilib tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: iqtisodiy bilimlarini oshirish.

Mashg‘ulot turi: yangi tushuncha, bilimlarni shakllantiruvchi.

Mashg‘ulot metodi: savol-javob, “Klaster”, guruhlarda ishlash.

Mashg‘ulot jihozlari: “O‘zbekiston tarixi” Mashg‘ulotligi, mavzuga oid xarita, vatman qog‘oz, marker, tarqatma materiallar.

I-Tashkiliy qism:

Salomlashish. Davomat. Dunyo yangiliklari.

II-O‘tilganni so‘rash: savol-javob.

1. Xiva xonligining poytaxti?
2. Qo‘qonda bosh vazir mingboshisi?
3. Buxoro amirligining yer maydoni?
4. Xonliklarda sud ishlari kimlarning qo‘lida bo‘lgan?
5. Buxoro amirligida mansablarni ayting?
6. Xiva xonligida davlat tepasida kim turgan?
7. Buxoro xonligida ariza, shikoyatlarni qabul qiluvchi?
8. Otaliq bu...

III-Yangi mavzu: kichik ma’ruza.

XIX asr o‘rtalarida Buxoro amirligida yer egaligining uch shakli: davlat yerlari - *amlak*, xususiy yerlar - *mulk*, masjid va madrasalar yerlari - *vaqf yerlar* mavjud bo‘lgan. Barcha yerlarning oliy mulkdori amir hisoblangan. Amir yerning bir qismini dehqonlarga ijaraga bergan, buning uchun ular qishloq xo‘jalik mahsulotlaridan iborat bo‘lgan soliq turi *xiroj* to‘lashgan. Boshqa bir qism yer yirik amaldorlar, sarkardalar va amirning oila a‘zolariga *suyurg‘ol* qilib berilgan. Buning evaziga ular, zarur bo‘lganda, amirning jangovar yurishlarida qatnashganlar. Vaqf yerlar masjid, madrasalarga berilgan xayr-sadaqa va h.k. dan hosil bo‘lgan. Vaqfdan kelgan daromad *mutavalli* tomonidan taqsimlangan. Mulk yerlar, ya‘ni xususiy yerlar erkin sotilishi yoki meros qilib o‘tkazilishi mumkin bo‘lgan. Buxoro amirligi aholisi qishloq xo‘jalik mahsuloti va pul bilan soliq to‘lagan. Bu soliqlar shahar aholisidan yig‘ib olingan, shuningdek, aholi tomonidan suv solig‘i, tegirmondan foydalanganlik uchun, soliq yig‘uvchilar foydasi uchun va h.k. soliqlar to‘langan.

O‘rta Osiyo xonliklari agrar davlat bo‘lgan. Yerlarning asosiy qismi xon va uning qarindoshlari qo‘lida bo‘lgan.

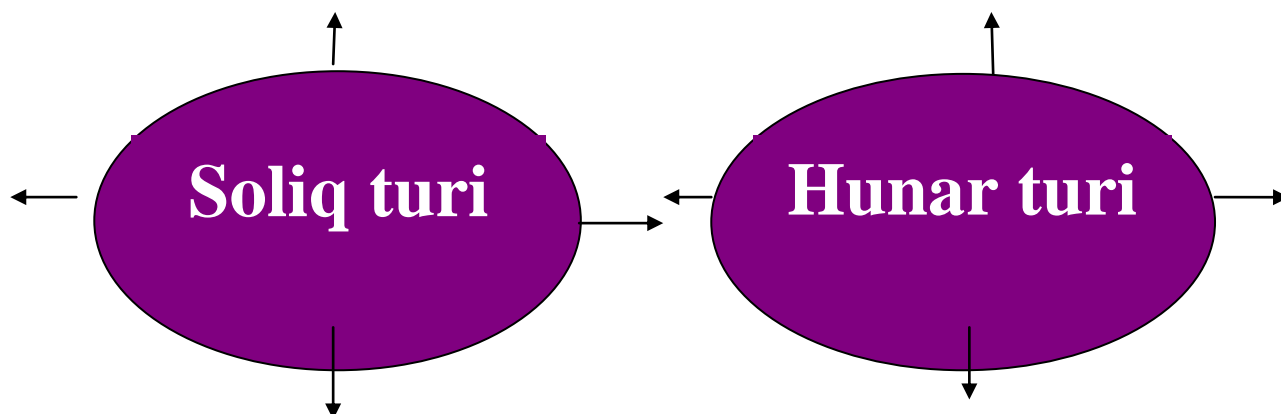
O‘rta Osiyoda yer egaligining uch turi mavjud bo‘lgan. Aholi zimmasiga ko‘p turdagi soliqlar va majburiyatlar bo‘lgan.

O‘rta Osiyoda hunarmandchilik qadimdan rivojlanib u kop tarmoqli bo‘lgan.

Savdogarlar mahalliy mahsulotlarni chetga olib borib, u yerlardan zarur mollarni olib kelgan.

Yangi mavzu: “Klaster”

IV-Mustahkamlsh. Tezkor savollar.

- 1.XIX asr o‘rtalarida xonliklarda yer egaligining qanday turlari bo‘lgan?
2. Qanday soliq turlarini bilasiz?
- 3.Xonliklarda qanday majburiyatlar bo‘lgan?
4. Sug‘orish inshootlari haqida nimalarni bilib oldingiz?
5. Xonliklarda hunarmandchilikning qanday turlari bo‘lgan?
6. Agrar bu ...

V-Baholash.

Yuzaga kelgan savollarga javob berish. Faol o‘quvchilar baholanadi.

VI-Uyga vazifa.

Savollarga javob yozish, mavzuni o‘rganish.

Maktab MMIBDO‘ _____ *Sana* _____ *20* __ *yil*

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

Tarix fanidan 9-sinf bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilarga 34 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

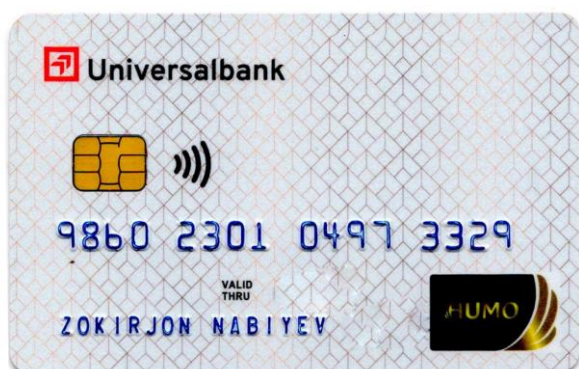
Narxi: 15 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To'liq holda olganingizdan so'ng:

Faqat o'zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.